

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

ESTONYA ÜLKE BÜLTENİ 2011

ÜLKE PROFİLİ

Resmi Adı	Estonya Cumhuriyeti
Yönetim Şekli	Parlamber Demokrası
İdrarı Yapısı	İktisadı ve coğrafi yapılarına göre birbirinden ayrılmış 15 ayrı yönetim birimi vardır.
Cumhurbaşkanı	Toomas Hendrik Ilves
Başbakan	Andrus Ansip
Bağımsızlık	20 Ağustos 1991 (Sovyetler Birliği'nden)
Yüzölçümü	45,227 km ²
Sınır Komşuları	Letonya, Rusya
Nüfusu	1 291 170 (2010)
Ortalama Yaşam Süresi	74
Okuma yazma oranı	%99,8
İklim	Deniz iklimine sahiptir. Yağışlı ve ılıman kışlar, serin yazlar etkilidir.
Etnik Gruplar	% 71 Eston, % 26 Rus, % 2 Ukraynalı, % 1,2 Beyaz Rus % 1 Fin, % 2,3 Diğer
Din	% 15 Estonya Luteran Kilisesi, % 14 Ortodoks Kilisesi (Halkın çoğunluğu bir kiliseye bağlı bulunmamaktadır)
Konuşulan Diller	Estonca, Fince, Rusça
Başkenti	Tallin
Başlıca Şehirleri	Tartu, Parnu, Narva
Para Birimi	Euro(1 Ocak 2011 itibariyle)
Zaman Dilimi	UTC+2 (Türkiye ile saat farkı yoktur)
Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar	AB (1 Mayıs 2004 itibariyle), BM, UNCTAD, IMF, OSCE, Interpol, WTO
Doğal Kaynakları	Bataklık kömürü, fosfor, kehribar, kil, kireçtaşı, ormanlar.

GENEL BAKIŞ

Estonya, yaklaşık 1.5 milyonluk bir nüfusuyla, Baltık Devletleri arasında gelişmişlik açısından en ileri durumdaki ülkedir. Genç nüfusun verdiği sinerji ile Estonya, Avrupa'nın "siber gücü" olmaya adaydır. Avrupa'nın kişi başı bilgisayar kullanımı en yüksek 3. ülkesidir. Günlük hayatta e-devlet ve diğer e-hizmetler ayrıca akıllı kartlar, yoğun olarak kullanılmaktadır. Nüfusun % 60'ı, 30 yaşın altındaki genç kesimden oluşmaktadır. Estonya'da örneğin bankacılık işlemlerinin % 93'ü internet üzerinden yapılmaktadır. İnsan kaynakları kalitesi açısından AB ile yarışan Estonya'da, çok iyi eğitim almış, birkaç dil bilen ve bilgi teknolojilerine yatkın dinamik bir toplum bulunmaktadır. Bilgi teknolojileri dışında ekonomiye ağırlığını koyan sektörler; lojistik ve ağaç ürünleridir. Ülkede ağaç sanayi fazla olmadığı için, daha çok depolama ve transit hizmetleri verilmektedir. Estonya'nın en büyük eksikliği tüm sektörlerde pazarlama alanında yaşanmaktadır.

Uyguladığı serbest ticaret ve düşük vergilendirme politikası, radikal bir biçimde gerçekleştirilen özelleştirme ve Baltık bölgesindeki ekonomik canlanma, tarım sektörü ve bölgesel teşviklerdeki güçlüğü rağmen gerekli Estonya'nın yüzünü Batı'ya çevirmesini kolaylaştırmıştır. Estonya, uzun vadede bilişim ve gen teknolojisine odaklanmıştır ve hızla ilerlemektedir.

Türkiye'den bakıldığında Baltık Cumhuriyetleri'ni oluşturan Estonya, Letonya ve Litvanya aynı ülkelermiş gibi algılabilmektedir. Ancak dillerinden temel toplumsal değerlerine kadar her biri farklı bir ülkedir. 'Yardımlaşan kardeşler' görüntüsü çizse de, global pazarlarda birbirleriyle sürekli rekabet halindedirler. Bankacılık sektörü başta olmak üzere, yabancı sermaye yatırımlarında Finlandiya ve İsveç önde gelmektedir, yabancı sermaye yatırımları her yıl artarak sürmektedir.

Baltık ülkeleri tek tek düşünülürken kaydeder bir büyüklük göstermese de, üçü toplam 7 milyonluk bir pazarı ifade etmektedir. Dolayısıyla birine girmek, ötekilere de girmeyi kolaylaştırmaktadır.

Estonya'nın 1993'te bağımsızlığına kavuşmasının ardından, özellikle İskandinav ülkelerinin Eston şirketlerin hisselerini çok ucuza satın almasıyla Eston şirketlerinin yönetimi Fin ve İsveçli yatırımcılara geçmiştir. Ancak son yıllarda Estonya'da sermaye birikiminin oluşmasıyla tersine bir satınalma süreci de başlamıştır. Estonya'nın en büyük hedef pazarı kişi başına geliri 30 bin € civarındaki İskandinav ülkeleridir. Bu bağımlılığı azaltmak isteyen ülke, diğer pazarlara açılmayı hedeflemektedir. Aslında coğrafi olarak Estonya'ya en yakın ve büyük pazar Rusya'dır. Ama Rusya ile tarihten gelen ve bugün de devam eden siyasi problemler mevcuttur. Diğer seçenek olan Batı ve kuzeydeki gelişmiş ülkelere mal satmanın yolu ise rekabetten geçmektedir. Dolayısıyla ülkenin hedefi, orta vadede büyük pazarlara açılmaktır. Baltık ülkeleri içinde nüfusu en düşük Estonya olmasına karşın, şimdiye kadar hem ekonomik, hem de siyasi yönden Letonya ve Litvanya'ya göre daha büyük ilerleme kaydetmiştir. Türk

firmaları için öncelikle Estonya'da üretilen yüksek teknoloji ürünlerinin 3. ülkelere pazarlanması yönünde işbirliği imkanı mevcuttur.

SİYASİ YAPI

Estonlar, binlerce yıl önce Uralların ötesinden buldukları bölgeye göç etmişlerdir. Dilleri, Ural Dil Ailesi'nin Fin-Ugor dilleri grubundandır. Finliler ve Macarlarla tarihi yakınlıkları vardır. Estonya 1227'de Almanlar'ın Kılıç Kardeşliği ve Danimarkalılar tarafından fethedilmesiyle Hristiyanlaşmıştır. Estonya tarihin değişik dönemlerinde Danimarka, İsveç, Polonya ve Rusya egemenliği altına girmiştir. Estonlar, altı yüzyıl önce Baltık denizi kıyısındaki limanları geliştirmişlerdir.

Ekim Devrimi'nde Çarlık Rusyası'nın devrilmesiyle Estonya, 24 Şubat 1918'de bağımsızlığını ilan etmiştir. Haziran 1940 tarihinde Estonya, Sovyetler Birliği tarafından işgal edilmiş, 1941-1944 arası Alman işgali dışında 1991'e kadar Sovyet egemenliği altında kalmıştır. Sovyetler Birliği döneminde en zengin cumhuriyetlerinden biri arasında yer almaktaydı.

Estonya, Sovyetler Birliği'nden ilk ayrılan ülkedir. 20 Ağustos 1991 tarihinde, Sovyetler Birliği'nin çökmesi ile birlikte "Şarkı Devrimi" sonrası bağımsızlığını tekrar ilan etmiştir. 20 Ağustos Estonya'nın ulusal bayramı olarak kabul edilmektedir.

Rus askerlerinin 31 Ağustos 1994'te ülkeden çekilmesi ile Estonya, Batı Avrupa ve diğer bölgelerle ilişkilerini bağımsız olarak yönetme hakkını kazanmıştır. Estonya, 29 Mart 2004'te NATO'ya, 1 Mayıs 2004 tarihinde ise Avrupa Birliği'ne katılmıştır.

Estonya, her 4 yılda bir parlamento seçimi yapılan anayasal demokrasiye sahiptir. Estonya Hükümeti başbakan ve 15 bakandan oluşmaktadır. Yasama yetkisi parlamentoya aittir. "Riigikogu" yani Meclis 101 milletvekilinden oluşmaktadır. "Riigikohus" yani yüce yargı mahkemesi, 17 mahkemede, meclis tarafında atanan ve cumhurbaşkanı tarafından onanan hakimler tarafından yönetilmektedir. Devlet kilisesinin olmadığı ülkede, din özgürlüğü anayasa ile garanti altındadır. Halkın büyük çoğunluğu, bir dine bağlı bulunmamaktadır.

EKONOMİK YAPI

Yıl	GSYİH	Kişi Başına Gelir (Dolar)	İHRACAT	İTHALAT	DENGE	HACİM
2005	13.904	16.518	7.877	9.797	-1.920	17.674

2006	16.798	18.889	9.755	12.766	-3.011	22.521
2007	21.653	20.797	11.092	14.909	-3.817	26.001
2008	23.565	20.174	12.568	15.332	-2.764	27.900
2009	19.308	17.581	9.080	9.783	-703	18.863
2010	19.218	19.746	10.661	11.355	-694	22.016
2011*	19.357	18.836	11,250	12,020	-770	23.270

Kaynak: Economist Intelligence Unit (*2011 Tahmini)

	2007	2008	2009	2010	2011*
GSYİH (Milyar Euro)	15.5	23,7	19,3	19,2	19,4
GSYİH Büyüme Hızı (%)	7.1	-5.1	-13.9	1.5	2.9
Enflasyon (TÜFE , %)	6.6	6.9	-0.1	2.9	3.9
İşsizlik Oranı (%)	4.7	5.5	13.8	17.7	16.8
İhracat (fob) (Milyon \$)	11,164	12,571	9,125	10,611	11,250
İthalat (fob) (Milyon \$)	14,904	15,699	9,903	11,334	12,020
Toplam Borç (Milyar \$)	24.1	26,8	25,0	25.6	25,2

Kaynak: EIU

*EIU Beklentileri

1990'lı yıllarda yabancı firmalar için ucuz işgücü sağlayan Estonya konfeksiyon ve tekstil işletmeleri, yabancı şirketler için fason üretim yapmaktaydılar. Ancak, işgücü piyasasındaki değişiklik nedeniyle, sektör organizasyon yapısı değişmiştir. Günümüzde tasarım Finlandiya ve İsveç'te yapılmakla birlikte, Estonya tekstil firmalarının Litvanya, Letonya, Ukrayna, Rusya ve hatta Çin'de fason üretim yapan taşeron partnerleri bulunmaktadır. Baltman, Montan, Ilves gibi Estonya markaları da tüm dünyada tanınmaktadır. Ülkenin en büyük tekstil firmalarından biri Narva'da bulunan Kreenholm'dur.

Sanayi, istihdamın en fazla olduğu sektördür. Sanayide çalışanlar toplam çalışanların %20.6'sını oluşturmaktadır. Tarımın istihdamdaki payı % 4.4'dür. İşsizlik 2000'lerden itibaren aşamalı olarak azalmıştır. İstihdamdaki büyüme, gelir vergi tabanını da yükseltmiştir.

DIŞ TİCARET

Uluslararası pazarlara açılma yönünde önemli çaba sarfeden Estonya'nın ekonomisinde dış ticaretin ağırlığı gittikçe artmaktadır. İhracat, GSYİH'nin %33'ünü oluşturmaktadır. İthalatın gösterdiği artış nedeniyle Estonya'da ticaret açığı son yıllarda artış halindedir.

Kaynak: www.vm.ee

BAŞLICA DIŞ TİCARET ORTAKLARI			
İhracat	%	İthalat	%
Finlandiya	18	Finlandiya	16
İsveç	13	Almanya	13
Letonya	11	Rusya	10
Rusya	9	İsveç	10
Litvanya	6	Letonya	8
Almanya	5	Litvanya	7
ABD	4	Polonya	5
Norveç	3	Hollanda	3
Togo	3	İtalya	3

Kaynak: www.vm.ee

İhracatında Başlıca Ürünler (%):	Makine ve ekipmanlar (%29), Tahta ve kağıt (%13), Metaller (%10), Gıda ürünleri (%8), Tekstil (%5)
İthalatında Başlıca Ürünler (%):	Makine ve ekipmanlar (%35), Tekstil (%19), Mineral yakıtlar (%19), Kimyasal ürünler (%9), Gıda ürünleri (%6)
İhracatında Başlıca Ülkeler:	Finlandiya (%18,57), İsveç (%12,52), Litvanya (%9,51), Rusya (%9,33), Almanya (%6,09), Letonya (%4,76), ABD (%4,26)
İthalatında Başlıca Ülkeler:	Finlandiya (%14,52), Litvanya (%10,84), Letonya (%10,47), Almanya (%10,33), Rusya (%8,59), İsveç (%8,34), Polonya (%5,63)

Kaynak: Economist Intelligence Unit

Estonya dış ticaretinin %75'e yakını AB ülkeleri ile yapmaktadır. BDT ülkeleri ile yapılan ticaretin toplam dış ticarettaki payı %12, Kuzey Amerika'nın ise %6 dolayındadır. Ülkenin başlıca ticaret ortakları Finlandiya, İsveç, Rusya, Almanya ve Letonya'dır.

Sektör	İhracat (%)	İthalat (%)
Elektrikli makineler	21.0	22.0
Doğal madenler	12.0	14.0
Ağaç ürünleri	10.0	4.0
Metal ürünleri	10.0	10.0
Tarımsal ve gıdasal ürünler	9.0	9.0
Taşımacılık araçları	9.0	14.0
Çeşitli mamüller	8.0	3.0

Tekstil Mamüleri	5.0	5.0
Kimyasal mamüller	5.0	7.0
Plastik ve Mamüleri	3.0	5.0
Kağıt ve yan ürünleri	3.0	2.0
Diğerleri	5.0	5.0

Kaynak: www.vm.ee

YABANCI SERMAYE

2007 yılı rakamlarına göre Estonya'nın yurtdışına ihraç ettiği toplam sermaye 4 milyar €'ya ulaşmıştır. Aynı yıl itibariyle Estonya'ya giren toplam doğrudan yabancı sermaye miktarı 11.3 milyar euroya çıkmıştır. Estonya'ya en çok yatırım yapan ülke İsveç'tir. Bu ülkeyi Finlandiya, Hollanda, Danimarka ve Rusya takip etmektedir.

Yurt Dışındaki Doğrudan Estonya Yatırımları (Ülkelere Göre)	
€ (Milyon)	2007
Letonya	1,342.8
Litvanya	1,183.8
Rusya	337.7
Güney Kıbrıs	323.2
Finlandiya	165.4
Ukrayna	105.4
İtalya	104.5
Belarus	62.0
İspanya	50.9
Romanya	46.9
Toplam	3,992.9

Estonya'daki Doğrudan Yatırımlar (Ülkelere Göre)	
€ (Milyon)	2007
İsveç	4,475.6
Finlandiya	2,776.2
Hollanda	642.9
Danimarka	501.0
Rusya	289.8
Norveç	284.8
Almanya	267.1
Güney Kıbrıs	257.2
Lüksemburg	224.8
Litvanya	182.5
Toplam	11,282.0

Kaynak: www.vm.ee

1990'larda Sovyetler Birliği'nden ayrıldıktan sonra sermaye piyasalarının liberalleşmesi ile yabancı sermaye girişi artmış, uluslararası işbirlikleri sağlanmıştır. Yatırımlar ve dışarıdan gelecek sermaye özellikle ormancılık, elektronik ve gıda gibi sanayi sektörlerine beklenmektedir.

Estonya Hükümeti doğrudan yabancı yatırıma açıktır ve doğrudan yabancı sermaye veya ülkeden sermaye ihracına yönelik bir kısıtlama bulunmamaktadır. The Heritage Foundation'un yaptırdığı bir araştırmaya göre "ekonomik özgürlük" ve iş yapılabilirlik açısından Estonya, dünya ülkeleri arasında 12. sırada gelmektedir.

Fin ve diğ er yabancı sermayedarlar, sermayelerini serbestçe hareket ettirebilmektedir. Yabancı yatırımı teşvik edici vergi muafiyeti gibi bir politika izlenmemekte, tüm işletmelere uygun koşullar sağlama yönünde bir politika yürütölmektedir. Bu politika, tüm işletmelerin kalifiye işgücü ve ileri üretim faktörleri ile gelişmiş altyapı imkanlarından yararlanmasını hedeflemektedir.

Serbest piyasa ekonomisine sahip ölkede özel sektör ekonominin çoğuna hakimdir. Devlet kurumlarını özelleştirme politikası izlenmektedir. Bu da kamunun ekonomideki payını azaltmakta, özel sektörün payını arttırmaktadır. Devlet, riskli yatırımları gerçekleştirme rolünü üstlenerek yeni, ümit verici, yenilikçi yüksek teknoloji firmalarına destek sağlamaktadır. Özelleştirmelerde devletin payı çok düşük orandadır. Ancak, demiryolu (Valtionrautatiet) ve enerji (Fortum) devletin kontrolündedir. Kamu kurumları, özel firmalarla aynı hukuki statüye sahip olup kar amacı güden ve devlete de kar payı ödeyen kurumlardır.

2007 yılı Dünya Ekonomik Forumu, Küresel Rekabetlilik Raporu'nda 131 öлке/ekonomi rekabet avantaj ve dezavantajlarına göre değerlendirilmiş ve rapora göre dünyanın rekabet gücü en yüksek ekonomileri arasında Estonya; İspanya, İtalya, Çin gibi ölkeleri geride bırakarak 27. olmuştur.

Estonya'da yatırım yapmak için pozitif bir ortam bulunmaktadır. Düşük üretim maliyetleri, stabil ve büyüyen bir ekonomi, özgür ticaret ortamı, düşük vergiler, yerel hammadde kaynakları ve coğrafi konumu açısından büyük pazarlara ulaşılabilirlik, bunun temel nedenlerindedir.

SEKTÖREL BAKIŞ

ORMANCILIK

Estonya'nın ormancılık faaliyetleri 1990'ların başından itibaren hızlı bir artış kaydetmiştir. Ormanlar, Estonya'nın en önemli doğal kaynaklarından olmalarının yanı sıra, önemli miktarda hammadde kaynağıdır. Çalışan nüfusun yalnızca % 1.5'inin ormancılık sektöründe istihdam edilmesine karşın bugün imalat sektörünün % 23.6'sını bu sektör oluşturmaktadır. Ormancılık sektörü, öлке üretiminin % 9'unu oluşturan ve öлке istihdamının % 6'sını karşılayan kereste, kâğıt ve mobilya sanayi için hammadde sağlamaktadır. Uzun bir geçmişi olan Estonya'daki selüloz ve kâğıt sanayinde hizmet veren bazı fabrikalar, 19. yüzyılın ortalarından beri faaliyettedirler. Günümüzde hammadde ölkedeki ormanların yanı sıra Rusya, Litvanya ve Letonya'dan sağlanmaktadır. Estonya'da ağaç işleme sanayinde önemli yeri, kereste, kâğıt ve mobilya almaktadır. 2007'de ağaç ürünleri ve mobilya firmalarının satışları 1,5 milyar €'yu aşmıştır.

Gelişmiş ülkelerde Estonya ağaç ürünleri yüksek oranda tercih edilmektedir. Bunun temelinde makul fiyat-kalite oranı yatmaktadır.

Ormancılık sektörü Estonya'da oldukça rekabetçidir. Yeni girecek oyuncular açısından pazar doygundur ve mevcut oyuncular ile işbirliği imkanı kısıtlıdır. Hammadde yetersizliği, başarıya ulaşmanın önündeki engellerdendir.

Ağaç işleme sanayinde dış yatırımcıların yoğun ilgisi mevcuttur. İhracat açısından en büyük pazarlar Almanya, İngiltere, Finlandiya, Fransa ve Danimarka'dır.

GIDA SANAYİ

Gıda sanayi Estonya'daki üretim kollarının en önemlilerindendir. Gıda sanayi 2007 senesindeki tüm üretimin % 16.7'sini oluşturmaktadır. Gıda ve içecek satışları 2007 yılında 1,1 milyar € olarak gerçekleşmiştir.

Estonya'nın AB üyeliği de gıda sanayisini olumlu yönde etkilemiştir. Bu sayede sektör daha iyi motive olmuş ve AB ülkelerine ihracatını arttırmıştır. Ayrıca hammadde temini de aynı ölçüde kolaylaşmıştır.

Son 5 yıl içerisinde Estonya'daki gıda sanayisinde çalışanların sayısı aşamalı olarak azalmıştır. 2007 senesinde bu sayı 16.730 olarak gerçekleşmiştir.

Estonya gıda üretiminin en büyük kolları süt ve süt ürünleri, içecekler ve et üretimidir. Süt ve süt ürünleri sanayi 2007 yılında gıda üretiminin % 28.4'ünü, içecek sanayi % 20.7'sini, et ürünleri üretimi ise % 18'ini oluşturmaktadır.

Statistics Estonia'ya göre 2006 senesinde gıda sanayisinde faaliyet gösteren 387 şirket bulunmaktaydı.

Yatırımcıların yoğun bir şekilde faaliyet gösterdiği gıda sanayisinde satışların % 80'i yabancı sermayeli şirketler tarafından yapılmıştır.

İNŞAAT SANAYİ

Estonya'da inşaat sanayi son yıllarda başarılı bir şekilde büyümüştür. Estonya ekonomisinde yeri oldukça önemlidir, GSYİH'nın % 8'ini oluşturmaktadır (2006). 2007 yılında Estonya'daki inşaat projelerinin toplam hacmi 3.7 Milyar €'ya ve dış ülkelerdeki inşaat faaliyetleri 150 milyon €'ya ulaşmıştır. Sözkonusu sene, sektör, cari fiyatlarla % 22 oranında büyüme kaydetmiştir.

SSCB'den ilk kopan ve bağımsızlaşan Baltık ülkesi olan Estonya'da altyapılar önceden oluşturulduğu için refah seviyesi hızla yükselmiş, ve mülk edinme güdüsü de artmıştır. Konutların % 50'si henüz temeli atılırken müşterisini bulmaktadır. Ülkede 2006 yılında tam 12.863 inşaat izni verilmiştir ve bu, bir önceki seneye göre % 41 artış anlamına gelmektedir. İnşaat projelerinin % 75'i, ülkenin büyük şehirleri olan Tallin, Tartu ve Parnu'da gerçekleşmiştir. 2007 senesinde Eston müteahhitlik şirketleri, çalışmalarının yüzde 4'ünü yurtdışında, özellikle Letonya ve Litvanya gibi ülkelerde gerçekleştirmiştir. Bu oranın artması beklenmektedir.

Estonya inşaat sektörünün temel hammaddelerinin (çimento, tuğla, çelik, v.s) büyük kısmı üretilmektedir. Dekorasyon malzemeleri, seramik ürünler v.s. genel olarak ithal edilmektedir. Ülkedeki dağıtım kanalları sayesinde, yapı malzemeleri temini konusunda sıkıntı yaşanmamaktadır. Bu sayede inşaat firmaları maliyet ve kalite analizini stabil bir ortamda yapabilmektedir.

ELEKTRONİK SANAYİ

Estonya'da elektronik sanayisinin uzun bir geçmişi vardır. 1907 senesinde ilk telefon fabrikası Tartu Üniversitesi bünyesinde Estonya'da kurulmuş ve burada I. Dünya Savaşı süresince 13.000 telefon üretimi gerçekleşmiştir.

Bugün, büyümekte olan ekonomi içerisinde, yabancı yatırımın da etkisiyle bu sanayi doğrudan etkilenmektedir ve en hızlı büyüyen sektörler arasındadır. Günümüzde 14.500 eğitimli işgücü bu sektörde çalışmaktadır. Son 10 yıl boyunca sektör neredeyse 15 kat büyümüştür. Sektörde 345 firma vardır. En büyük oyuncu, 2000'den fazla çalışanıyla Elcoteq'tir. En çok ithalat yapılan pazarlar Finlandiya, Almanya, Tayvan ve İsveç'tir. İhracat pazarlarında ilk sıralarda yine Finlandiya, İsveç, Danimarka, Letonya ve İngiltere bulunmaktadır. Devre kartları ve bilgisayarlar, ticarete en çok konu olan kalemlerdir. Elektronik üretimini oluşturan kalemler elektrikli makineler (% 47.8), telekomünikasyon gereçleri (% 33), medikal ve optik gereçler (% 13.8) ve ofis ekipmanları (% 5.4) olarak sıralanmaktadır.

Estonya menşeli şirketler, bu alanda diğer Baltık ülkeleri ve İskandinav ülkelerinin pazarlarında başarı sağlamaktadır. Hem iç hem de dış pazarlardaki talep artışı, sektörün büyümesine yardımcı olmaktadır. Özellikle bilgisayar üretimi, bu süreci

tetiklemektedir. Yabancı şirketlerin de sektörün gelişimdeki payı büyüktür. “Know-how” ve teknoloji sağlama konusundaki destekleri düşük maliyetli ve eğitilmiş Eston emeği ile birleşince, ISO belgeli firmalar pazarda standart hale gelmeye başlamıştır. Yatırımcılar için bir diğer avantaj ise, çokuluslu İskandinav teknoloji devlerinin merkezlerine olan yakınlıktır.

TELEKOMÜNİKASYON, İLETİŞİM, ULAŞIM

Telekomünikasyon açısından sürekli gelişmekte olan bir pazara sahip olan Estonya’da nüfustan fazla cep telefonu hattı bulunmaktadır (1.65 milyon, 2006 yılı itibarıyla). Nüfusun yarıdan fazlası (760.000) İnternet kullanıcısıdır. İnternete bağlı kişi başı bilgisayar sayısının fazlalığı ve elektronik bankacılığın yaygınlığı açısından dünyadaki önde gelen ülkelerden biridir.

Estonya’yı neredeyse tüm Avrupa’ya direkt uçuşlarla bağlayan birçok uçuş, ülkedeki 19 havalimanından yapılmaktadır. Ülke, Baltık bölgesindeki önemli limanlardan biridir.

Ulaştırma ve lojistik Eston hizmetleri ekonomisinde hayati bir role sahiptir. Ülkenin avantajlı coğrafi konumu ve çevresindeki altyapının yeterli olması, lojistik faaliyetlerinde Estonya’yı önemli bir merkez yapmaktadır. Hem Doğu ve Batı, hem de Güney ve Kuzey Avrupa koridorlarında bulunan ülke, özellikle Estonya’da üretim yapan yabancı firmaları çekmektedir. Çalışan nüfusun yaklaşık % 8’i bu alanda çalışmaktadır. Ulaştırma, lojistik ve telekomünikasyon, GSYİH’in %15’ini oluşturmaktadır. Kargo taşımacılığında demiryolu kullanımı %80’lik oranıyla ön plana çıkmaktadır. Yolcu taşımacılığının %90’ı ise karayolu ile gerçekleşmektedir. Deniz taşımacılığı, özellikle özelleştirme sonrası, 1994’den beri dört kat büyüme kaydetmiştir.

KİMYA ve İLAÇ SANAYİ (MEDİKAL EKİPMANLAR)

Estonya kimya sanayi 2007 yılında imalat sanayinin % 5.7’sini oluşturmuştur. Bir önceki yıla göre % 14 büyüyen sektör, yarım milyar €’luk hacme ulaşmıştır. Sektör, ihracat odaklı olarak faaliyet göstermektedir. 2007 senesinde üretimin % 81.8’i Letonya, Rusya, Hollanda ve Litvanya gibi dış ülkelere satılmıştır. En çok ticareti yapılan ürünler yapraktaşı, boyalar, organik kimyasallar, gübre ve ilaç olarak sıralanabilir.

Ülke sanayinde petrol ve petrol ürünleri önemli yer tutmaktadır. Sentetik (şeyl) petrolü işleme sanayi, sentetik gaz üretiminin yanı sıra sanayi için gerekli termal elektrik enerjisi üretimi açısından da önemlidir. Petrole dayalı kimya sanayi benzin, yapıştırıcı maddeler, sepileme maddeleri, reçine formaldehit ve deterjan gibi ürünleri içine almaktadır.

BİYOTEKNOLOJİ

Estonya'nın biyoteknoloji konusunda en iddialı olduğu alanlar medikal biyoteknoloji, immünoloji, genetik ve kanser araştırma çalışmalarıdır. Biyoteknoloji konusundaki atılım devlet tarafından da yakından izlenmekte ve desteklenmektedir. "2000-2006 AR-GE Stratejisi" kapsamında biyoteknoloji ülke ekonomisinin kalkınmasındaki üç anahtar sektörden biri olarak olarak gösterilmiştir. 2007-2013 döneminde hedeflenen ise, Ar-ge yatırımlarının GSYİH'in yüzde 3'üne çıkarılmasıdır ve bunun en az yarısının özel sektör tarafından sağlanmasıdır.

Devletin desteğinin yanısıra, yatırımcılara her türlü kolaylığı sağlayan ekonomik sistem sayesinde, biyoteknolojiye yatırım yapmak oldukça avantajlı duruma getirilmiştir. Sektörle ilgili güncel yasalar AB ile uyumludur ve günceldir.

Sektör aynı zamanda İskandinav bağlantısı sayesinde buradaki yüksek kalite işgücüne yakındır. Ayrıca her yıl yaklaşık 500 yeni mezun sektöre giriş yapmaktadır.

Kaynak: www.investinestonia.com

TÜRKİYE - ESTONYA TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERİ

DIŞ TİCARET

Estonya – Türkiye dış ticareti, hem ithalat hem ihracat kalemlerinde kararlı bir artış göstermektedir. 2000 - 2001 döneminde Türkiye'nin Estonya'dan ithalatı önemli ölçüde azalsa da, 2004'den itibaren tekrar artış kaydetmiştir. 2008 yılının Ocak – Ağustos döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine oranla ikili ticaretimiz %80 artış göstermektedir ve dış ticaret dengesi Türkiye lehine gelişmiştir. 2007

yılında Estonya, Türkiye'nin toplam ithalatında % 0,098'lik ihracatında ise % 0,076'lık bir paya sahiptir. Estonya'nın genel ihracatındaki başlıca kalemler; Makine ve Araçlar (%23,8), Yakıtlar (%16,2), Odun ve Kağıt (%11,6), Metaller ve Metal Ürünleri (%9,3), Mobilya (%7,4) olarak karşımıza çıkmaktadır. (2006) İthalat kalemleri ise yine Makine ve Araçlar (%25), Yakıtlar (%14,6), Ulaşım Araçları (%12), Kimyasallar (%11,4), Metaller ve Metal Ürünleri (%9,5) olarak sıralanmaktadır.

TÜRKİYE – ESTONYA Dış Ticaret Verileri (Milyon Dolar)

YILLAR	İHRACAT	DEĞİŞİM	İTHALAT	DEĞİŞİM	HACİM	DENGE
		(%)		(%)		
2001	13,2	40	1,3	-82	14,5	11,9
2002	18,1	37	1,1	-15	19,2	17,0
2003	23,2	28	13,9	1164	37,1	9,3
2004	35,5	53	44,3	219	79,8	-8,8
2005	57,3	61	58,7	33	116,0	-1,4
2006	74,8	31	98,0	67	172,8	-23,2
2007	81,8	9	167,0	70	248,8	-85,2
2008	239,7	193	261,3	56	501,0	-21,6
2009	106,0	-56	102,0	-61	208,0	4,0
2010	90,5	-14,5	146,2	43,3	236,7	-55,7

Kaynak: DTM

Türkiye'nin İhracatında Başlıca Ürün Grupları

YILLAR	İHRACAT	DEĞİŞİM (%)	İTHALAT	DEĞİŞİM (%)	HACİM	DENGE
2001	13,2	40	1,3	-82	14,5	11,9
2002	18,1	37	1,1	-15	19,2	17,0
2003	23,2	28	13,9	1164	37,1	9,3
2004	35,5	53	44,3	219	79,8	-8,8
2005	57,3	61	58,7	33	116,0	-1,4
2006	74,8	31	98,0	67	172,8	-23,2
2007	81,8	9	167,0	70	248,8	-85,2
2008	239,7	193	261,3	56	501,0	-21,6
2009	106,0	-56	102,0	-61	208,0	4,0
2010	90,5	-14,5	146,2	43,3	236,7	-55,7

Kaynak: DTM

Türkiye'nin İthalatında Başlıca Ürün Grupları

SITC	Dolar	Dolar	Değişim	%
		2009	2010	
28	METAL CEVHERLERİ, KIRINTI, DÖKÜNTÜ, HURDALARI	71.312.541	121.549.256	70,4
76	HABERLEŞME, HAYAL-SES KAYIT CİHAZLARI	1.765.396	7.320.744	314,6
0	CANLI HAYVANLAR		3.859.985	
77	ELEKTRİKLİ MAKİNA VE CİHAZLAR	2.003.082	3.015.696	50,5
51	ORGANİK KİMYASAL ÜRÜNLER	1.838.493	1.539.928	-16,2
32	TAŞKÖMÜRÜ, LİNYİT VE BUNLARDAN ÜRETİLEN KOK, HAM YAĞLAR	897.903	1.205.158	34,2
59	KİMYA SANAYİNİN DİĞER ÜRÜNLERİ	597.091	1.084.095	81,5
63	MANTAR VE AĞAÇ MAMULLERİ	392.835	976.129	148,4
24	YAKMAYA MAHSUS AĞAÇLAR, TABİİ MANTAR	445.156	968.388	117,5
68	DEMİR DIŞI METALLER, MAMULLERİ	109.565	723.770	560,5
	ÖLK 10 TOPLAM	79.362.062	142.243.149	117,5
	ÖLKE TOPLAM	102.010.979	146.192.295	43,3

YÜRÜRLÜKTEKİ BAŞLICA ANLAŞMA VE PROTOKOLLER

Anlaşma Adı	İmza Tarihi
Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması	28.08.1995
YKTK Anlaşması	04.06.1997
ÇVÖ Anlaşması	09.01.1998
Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması	09.10.1995
Turizm İşbirliği Anlaşması	09.10.1995

YATIRIMLAR

Estonya'daki Türk yatırımları, Türkiye'deki Estonya yatırımları gibi oldukça küçüktür. Estonya Bankası'nın verilerine göre, 30.12.2008 itibariyle Türkiye Estonya'ya ya 0.38 Milyon Euro'luk doğrudan yatırım yapmıştır. 6 Şubat 2009 itibariyle, Estonya Sicil Kayıtlarına göre Estonya'da kayıtlı 12 şirkette Türk katılımı bulunmaktadır. Bunlardan 3'ü %100 Türk sermayesiyle kurulmuştur. Estonya'nın Türkiye'deki doğrudan yatırımı ise 2,5 milyon Euro'dur. Bunların birçoğunu kişisel gayrimenkul alımları oluşturmaktadır.

İŞBİRLİĞİ OLANAKLARI

Estonya ve Türkiye arasındaki ilişkiler iyidir ve istikrarlı bir şekilde gelişmektedir. Siyasal, savunma, ekonomik ve kültürel işbirliğindeki sürekli gelişim Estonya için gereklidir. Estonya ve Türkiye arasındaki karşılıklı anlayış, jeo-stratejik benzerlik, birçok uluslar arası konuda benzer pozisyonlar ve uluslar arası organizasyonlarda yapıcı işbirliğiyle arttırılmıştır.

Türkiye ile Estonya arasında potansiyel işbirliği alanları ;

- Bilgi ve iletişim teknolojileri (ICT)
- Havacılık (Estonya menşeli "charter" havayolları iki ülke arasında yıllardır tarifersiz uçuş yapmaktadır. THY'nın 2008 yılında İstanbul-Tallin direk seferini açması beklenmektedir.)
- İnşaat ve Müteahhitlik (Estonya'da müteahhitlik ve inşaat sektörünün en önemli sorunu vasıfsız işgücü eksikliğidir. Halihazırda ikili Hükümetler arası anlaşmalar ile kısa dönemli çalışma izni ile Rusya veya Polonya'dan vasıfsız işgücü temini gerçekleştirilmektedir.)
- Turizm (Estonya'da sağlık turizmi-spa çok gelişmiştir, bu yönde iki ülke kaynaklarının işbirliği içinde daha verimli değerlendirilmesi mümkündür.)
- Orman ürünleri ve ahşap sanayi (Estonya toplam yüzölçümünün % 51'i ormanlık arazidir, Estonya orman ürünlerini hammadde olarak İsveç ve Finlandiya'ya satmaktadır.)
- Petro-kimya sanayi (Estonya'da rafineri var ancak işletilmiyor, Sözkonusu rafinerinin devreye alınıp çıkacak ürünün İskandinav ve Baltık pazarlarında değerlendirilmesi mümkündür.)
- Tekstil ve Konfeksiyon (Kaliteli Türk ürünlerinin kendi markaları ile pazarda yer alması mümkündür.)

- Zeytin ve zeytinyağı (Eston pazarında fiyatı çok yüksek ve lüks tüketim grubu içinde yer almaktadır, Türk ihracatçıların Baltık ve İskandinav ülkeleri nezdinde bir pazarlama stratejisi geliştirmelerinde yarar vardır.)

SORUNLAR

İkili ticaretimiz çok düşük seviyededir, bunun ana nedeni iki ülke iş dünyasının birbirini tanımaması ve işbirliği potansiyelinin farkında olmamasıdır. Bunu aşmak için önce her iki ülkede karşılıklı tanıtım faaliyetlerine ağırlık verilmelidir.

Türkiye ve Estonya arasında karşılıklı vize kolaylıkları öngören notaların teatisi 17 Mart 2008 tarihinde Ankara'da yapılmıştır. Estonya tarafı ile teati edilen notayla Estonya; Ticaret ve Sanayi Odaları takdim mektubunu ibraz eden Türk işadamlarının " iyi niyet sahibi (bona fide) kabul edileceğini ve bu durumda vize başvurularının üç iş günü içerisinde sonuçlandırılacağını kabul etmiştir.

Düzenli deniz ve kara taşımacılığının sağlanmasına rağmen taşımacılık süresinin uzunluğu ticari ilişkileri zorlaştırmaktadır. Türkiye – Estonya arasında doğrudan uçuş bulunmamaktadır. Ancak özellikle yaz döneminde, Baltık ülkelerinden gelen turist sayısının artmasıyla, charter seferler mümkün olabilmektedir. Özellikle Helsinki ve Riga üzerinden bağlantı tercih edilmektedir. THY'nin Talin uçuş hattını açması beklenmektedir.

Estonya AB Gümrük Mevzuatı ile uyumlu olan gümrük mevzuatı çerçevesinde ithal edilen ürünleri kontrolden geçirmektedir. Canlı hayvan ve tarım ürünlerinde, Gümrük Bakanlığı, ürün güvenliği ve gıda kontrolü incelemesi yapmaktadır.

Eston işadamları genelde İskandinav ülkeleri ile geleneksel iş bağlantılarını korumayı tercih etmektedir. Yeni ülkelerle işbirliğine girmeleri için daha çok çabaya ihtiyaç vardır. Bu nedenle pazara yeni girecek Türk firmalarının daha aktif olmaları gerekmektedir.

Türkiye - Estonya ekonomik ve ticari ilişkilerini geliştirmek için Estonya'da Türkiye farkındalığını artıracak ekonomik ve sosyal etkinlikler düzenlenmesi büyük önem taşımaktadır.

ANLAŞMALAR

- Türkiye-Estonya **Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması** 28 Ağustos 1995 tarihinde imzalanmış olup, 26.01.1996 tarih ve 22535 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Anılan Anlaşma Estonya'nın Avrupa Birliğine girmesi ile birlikte 2005 yılı Şubat ayı itibarıyla feshedilmiştir. Bu çerçevede, sözkonusu Anlaşma ile kuruluş olan Karma Ekonomik Komisyon mekanizması da ortadan kalkmıştır.

- Türkiye-Estonya **Serbest Ticaret Alanı (STA) Anlaşması** 3 Haziran 1997 tarihinde imzalanmış ve 1 Temmuz 1998 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Anlaşma çerçevesinde oluşturulan Ortak Komite toplantılarının ilki 14 Ekim 1998 tarihinde Ankara’da, ikincisi ise 6 Ekim 2000 tarihinde Talinn’de yapılmıştır. Estonya’nın 1 Mayıs 2004 tarihinde Avrupa Birliği’ne tam üye olması nedeniyle, söz konusu STA Anlaşması 30 Nisan 2004 tarihinde feshedilmiştir.
- İki ülke arasında **Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi (ÇVÖ) Anlaşması** 9 Ocak 1998 tarihinde parafe edilerek, 4 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- Türkiye-Estonya **Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK) Anlaşması** 4 Haziran 1997 tarihinde imzalanmış ve 2 Şubat 1999 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
- Türkiye-Estonya **Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması** 9 Ekim 1995 tarihinde imzalanmış ve 13 Ocak 1996 tarih ve 22552 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
- Türkiye-Estonya **Turizm İşbirliği Anlaşması** 9 Ekim 1995 tarihinde Ankara’da imzalanmıştır.
- Türkiye-Estonya **Ekonomik ve Ticari İşbirliği Anlaşması** 28 Ağustos 1995 tarihinde imzalanmıştır. Ancak 1 Mayıs 2004 tarihi itibarıyla Avrupa Birliği’ne üye olan Estonya, AB ile imzalanan Katılım Anlaşması kapsamındaki yükümlülüğü gereği, anılan anlaşmadan 20 Nisan 2004 tarihli bir Nota ile çekildiğini bildirmiştir. Söz konusu Anlaşma’nın geçerliliği 15 Şubat 2005 tarihi itibarıyla sona ermiştir.

DEİK/ TÜRK-ESTONYA İŞ KONSEYİ

İşbirliği yapılan Estonya Ticaret ve Sanayi Odası Eston iş dünyasının Türkiye’ye yönelik ilgisinin az olması nedeniyle İş Konseyi mekanizmasında yer almayı şimdilik arzu etmemektedir, DEİK nezdinde iki ülke ekonomik ve ticari ilişkilerini geliştirilmesi amacıyla değişik kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde Estonya’da etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Bu çerçevede, Tallin Büyükelçiliğimizizin girişimi ve Estonya Ticaret Konseyi’nin işbirliği ile 31 Mayıs 2007 tarihinde Tallin’de Türkiye tanıtım semineri düzenlenmiştir.

Estonya Başbakanı Andrus Ansip ve beraberindeki işadamları heyetinin Türkiye ziyareti kapsamında 18 mart 2008 tarihinde İstanbul’da “Türkiye – Estonya ICT Forumu” gerçekleştirilmiştir. TÜBİSAD, TBD gibi sektör kurumlarının desteği ile gerçekleşen etkinlikte, bilişim, yazılım, e-hizmetler konularında işbirliği fırsatları değerlendirilmiştir.